

Uchwała Nr 122
Komitetu Monitorującego
Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027
z 23 września 2025 r.

w sprawie zmian w zakresie wdrożenia nowej interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznej I.8.12. Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych na gruntach użytkowanych rolniczo w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.

Zgodnie z art. 124 ust. 4 lit. d rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiającym przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającym rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013, Komitet Monitorujący Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 uchwala, co następuje:

§ 1.

Komitet Monitorujący Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 pozytywnie opiniuje zmiany w zakresie wdrożenia nowej interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznej I.8.12. Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych na gruntach użytkowanych rolniczo w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, zawarte w załączniku do uchwały.

§ 2.

Komitet Monitorujący Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 upoważnia Instytucję Zarządzającą do przekazania do Komisji Europejskiej zmian zawartych w załączniku do uchwały pod warunkiem wejścia w życie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (UE) 2021/2115 w odniesieniu do systemu warunkowości, rodzajów interwencji w formie płatności bezpośrednich, rodzajów interwencji w niektórych sektorach oraz rozwoju obszarów wiejskich i rocznych sprawozdań z realizacji celów, a także rozporządzenie (UE) 2021/2116 w odniesieniu do zarządzania danymi i interoperacyjnością, zawieszenia płatności, rocznego rozliczenia z realizacji celów oraz kontroli i kar (COM(2025) 236) zawierającego przepisy umożliwiające dokonanie tych zmian.

§ 3.

Komitet Monitorujący Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 upoważnia Instytucję Zarządzającą do dokonania stosownych zmian w Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, będących bezpośrednią konsekwencją procedury dokonania zmian określonych w § 1.

§ 4.

Komitet Monitorujący Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 upoważnia Instytucję Zarządzającą do dokonania zmian Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej zawartych w załączniku do uchwały, w wyniku uzgodnień z Komisją Europejską.

§ 5.

Uchwała wchodzi w życie z dniem przyjęcia.

Stefan Krajewski

Przewodniczący
Komitetu Monitorującego Plan Strategiczny dla
Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027

Załącznik do uchwały Nr 122 Komitetu Monitorującego Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027

Rodzaj zmiany:

Rozszerzenie zakresu wsparcia rolno-środowiskowo-klimatycznego o nową interwencję rolno-środowiskowo-klimatyczną I.8.12. Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych na gruntach użytkowanych rolniczo w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.

Dokonanie zmian w innych rozdziałach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, które są konsekwencją wprowadzenia nowego wsparcia.

Proponowana zmiana PS WPR 2023-2027

I 8.12. - Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych na gruntach użytkowanych rolniczo

Kod interwencji (państwo członkowskie)	I 8.12.
Nazwa interwencji	Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych na gruntach użytkowanych rolniczo
Typ interwencji	ENVCLIM(70) - Zobowiązania związane ze środowiskiem, klimatem i inne zobowiązania w dziedzinie zarządzania
Wspólny wskaźnik produktu	O.14. Liczba hektarów (z wyjątkiem leśnictwa) lub liczba innych jednostek objętych zobowiązaniami środowiskowymi lub klimatycznymi, wykraczającymi poza wymogi obowiązkowe
Wkład na rzecz wymogu w zakresie wyodrębnienia dla/do	Wymiana pokoleniowa: Nie Środowisko: Tak System rabatów ES: Nie LEADER: Nie

1 Zakres terytorialny i, w stosownych przypadkach, wymiar regionalny

Zakres terytorialny: **Na poziomie krajowym**

Kod	Opis
PL	Polska

Opis zakresu terytorialnego

Mając na uwadze funkcje i znaczenie torfowisk i pozostałych obszarów podmokłych, w tym trwałych użytków zielonych i gruntów omych występujących na glebach organicznych, w ochronie klimatu poprzez ich potencjał w ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych i w zwiększaniu bioróżnorodności na terenach wiejskich, wskazane jest wdrażanie interwencji w całej Polsce na obszarach objętych normą GAEC 2.

2 Powiązane cele szczegółowe, powiązany cel przekrojowy i istotne cele sektorowe

KOD CELU SZCZEGÓŁOWEGO WPR + Opis	Zalecane cele szczegółowe WPR dla tego typu interwencji zaznaczono pogrubioną czcionką.
SO4	Przyczynianie się do łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej, w tym poprzez redukcję emisji gazów cieplarnianych i zwiększenie sekwestracji węgla, a także

promowanie zrównoważonej energii
SO5 Wspieranie zrównoważonego rozwoju i efektywnego zarządzania zasobami naturalnymi, takimi jak woda, gleba i powietrze, w tym poprzez ograniczenie uzależnienia od produktów chemicznych
SO6 Przyczynianie się do zatrzymania i odwrócenia procesu utraty różnorodności biologicznej, wzmacnianie usług ekosystemowych oraz ochrona siedlisk i krajobrazów

3 Potrzeby zaspokojone przez interwencję

Kod	Opis	Ustalanie priorytetów na poziomie planu strategicznego WPR	Uwzględnione w CSP
CS 4. P1.	Ograniczanie emisji gazów cieplarnianych z rolnictwa	krytyczna (+++)	Tak
CS 4. P2	Adaptacja rolnictwa i leśnictwa do zmian klimatu – ograniczenie zagrożeń pogodowych i chorobowych	krytyczna (+++)	Częściowo
CS 4. P3.	Zwiększanie pochłaniania i magazynowania węgla min. w wyniku zalesiania najsłabszych gruntów rolnych	wymagana (++)	Tak
CS 5. P1.	Ochrona zasobów i poprawa jakości gleby	krytyczna (+++)	Częściowo
CS 5. P2.	Poprawa gospodarki wodnej na obszarach wiejskich	krytyczna (+++)	Częściowo
CS 6. P1.	Ochrona i różnicowanie krajobrazu wiejskiego	krytyczna (+++)	Tak
CS 6. P5.	Ekstensywne użytkowanie gruntów z uwzględnieniem	wymagana (++)	Częściowo

	potrzeb ich ochrony		
--	---------------------	--	--

4 Wskaźnik(i) rezultatu

KOD WSKAŹNIKÓW REZULTATU + Opis Pogrubioną czcionką zaznaczono zalecane wskaźniki rezultatu dla wybranych celów szczegółowe WPR tej interwencji
R.12 Przystosowanie się do zmiany klimatu. Odsetek wykorzystywanej powierzchni użytków rolnych objętej otrzymującymi wsparcie zobowiązaniami na rzecz lepszego przystosowania się do zmiany klimatu
R.14 Składowanie dwutlenku węgla w glebie i biomase. Odsetek wykorzystywanej powierzchni użytków rolnych objętej wspieranymi zobowiązaniami do redukcji emisji lub do utrzymania lub zwiększenia składowania dwutlenku węgla (w tym trwałe użytki zielone, uprawy trwałe z trwałą okrywą zieloną, grunty rolne na terenach podmokłych i torfowiskach)
R.19 Poprawa jakości gleby i jej ochrona. Odsetek wykorzystywanej powierzchni użytków rolnych objętej otrzymującymi wsparcie zobowiązaniami korzystnymi dla gospodarowania glebami w celu poprawy jakości gleby i stanu fauny i flory w glebie (np. uprawa uproszczona, pokrycie gleby uprawami, zmianowanie upraw, w tym z udziałem roślin strączkowych)
R.21 Ochrona jakości wody. Odsetek wykorzystywanej powierzchni użytków rolnych objętej wspieranymi zobowiązaniami w zakresie jakości jednolitych części wód
R.22 Zrównoważona gospodarka składnikami odżywczymi. Odsetek wykorzystywanej powierzchni użytków rolnych objętej wspieranymi zobowiązaniami do poprawy gospodarki składnikami odżywczymi
R.31 Ochrona siedlisk i gatunków. Odsetek wykorzystywanej powierzchni użytków rolnych objętej wspieranymi zobowiązaniami służącymi ochronie albo przywracaniu różnorodności biologicznej, w tym praktyk rolniczych o wysokiej wartości przyrodniczej
R.34 Zachowanie elementów krajobrazu. Odsetek wykorzystywanej powierzchni użytków rolnych objętej wspieranymi zobowiązaniami w zakresie zarządzania elementami krajobrazu, w tym żywopłotami i drzewami

5 Szczegółowy projekt, wymogi i warunki kwalifikowalności interwencji

Opisz jakie są cele szczegółowe i treść interwencji, w tym szczególne ukierunkowanie, zasady wyboru, powiązania z odpowiednim prawodawstwem, komplementarność z innymi interwencjami/zestawami działań w obu filarach oraz inne istotne informacje.

Cele interwencji

Interwencja ma na celu ochronę torfowisk i obszarów podmokłych objętych normą GAEC 2, czyli gruntów użytkowanych rolniczo, na których prowadzona jest działalność rolnicza pozwalająca na zakwalifikowanie tych obszarów jako użytki rolne.

Torfowiska i pozostałe obszary podmokłe odgrywają znaczącą rolę w łagodzeniu zmian klimatycznych i dostosowaniu się do nich. Świadczą również wiele innych ważnych usług ekosystemowych, w tym akumulują węgiel, mają zdolność retencjonowania wody, umożliwiają adaptację do zmian klimatycznych, łagodząc skutki suszy i zapobiegając powodziom lub pożarom. Pełnią funkcję „filtrów” – spowalniając i znacząco ograniczając

spływ zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i podziemnych. Ochrona tych obszarów, będących również siedliskami dla wielu unikalnych gatunków roślin i zwierząt, przyczynia się do zwiększenia różnorodności biologicznej – służy zachowaniu cennych siedlisk przyrodniczych, zbiorowisk roślinnych, stanowisk flory, siedlisk zagrożonych gatunków ptaków, w tym ptaków krajobrazu rolniczego (FBI), jak również innych grup zwierząt, m.in. motyli i innych zapylaczy na użytkach zielonych.

Celem interwencji jest zrekompensowanie rolnikom poniesionych kosztów i utraconych dochodów wynikających z realizacji wymogów ustanowionych w ramach normy GAEC 2, które sprzyjają ochronie torfowisk i pozostałych obszarów podmokłych. Płatności przysługują za realizację wymogów określonych dla trwałych użytków zielonych (TUZ) oraz gruntów ornych (GO), których przestrzeganie zapobiega ich odwadnianiu, gwarantuje zachowanie TUZ, a na GO wyklucza głęboką orkę (zgodnie z wytycznymi UE Ref. Ares (2021) 712584 – 19/11/2021 dopuszczone jest stosowanie jedynie płytkiej uprawy gleby).

Aby wzmocnić wymiar środowiskowy interwencji na obszarach objętych normą GAEC 2 istnieje również możliwość otrzymania wsparcia za przekształcanie gruntów ornych w użytki zielone (docelowo w TUZ), co pozwoli na zachowanie i regenerację gleb organicznych na tych obszarach oraz niewątpliwie przyczyni się do ograniczania lub zapobiegania emisji gazów cieplarnianych. Ponadto użytki zielone, w porównaniu z typowo użytkowanymi gruntami ornymi, charakteryzuje większa pojemność retencyjna gleb organicznych, spowolnienie odpływu, co sprzyja zapobieganiu suszy jak również ochronie przeciwpowodziowej.

Wsparcie w ramach interwencji przyczyni się m.in. do realizacji celów określonych dla sektora rolnego w rozporządzeniu (UE) 2024/1991 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 czerwca 2024 r. w sprawie odbudowy zasobów przyrodniczych i zmiany rozporządzenia (UE) 2022/869 (NRL), jak również unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030, strategii UE na rzecz ochrony gleb 2030 COM(2021) 699, dyrektywy w sprawie monitorowania i odporności gleb COM(2023) 416, rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/841 z 30 maja 2018 r. w sprawie włączenia emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych w wyniku działalności związanej z użytkowaniem gruntów, zmianą użytkowania gruntów i leśnictwem do ram polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030 i zmieniające rozporządzenie (UE) nr 525/2013 oraz decyzję nr 529/2013/UE (tzw. rozporządzenie LULUCF).

Opis interwencji

Na wyznaczonych torfowiskach i obszarach podmokłych objętych normą GAEC 2 rolnicy otrzymują płatności rekompensujące realizację wymogów określonych na potrzeby tej normy w przepisach krajowych zarówno na trwałych użytkach zielonych (Wariant 1.), jak również gruntach ornych (Wariant 2.).

Dodatkowo rolnicy mogą dobrowolnie przystąpić do realizacji bardziej ambitnych środowiskowo praktyk polegających na przekształceniu gruntów ornych w użytki zielone (Wariant 3.).

Kluczowe wymogi poszczególnych wariantów

Wariant 1. Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych na trwałych użytkach zielonych

- zakaz przekształcania i zaorywania TUZ, z wyjątkiem możliwości wykonania zabiegu renowacji z zastosowaniem płytkiej uprawy gleby i podsiewu nie częściej niż raz na 4 lata,
- zakaz wydobywania torfu,
- zakaz budowy i odnawiania rowów i instalacji drenujących do odwadniania lub odprowadzania wody z terenu.

Zobowiązanie podejmowane na 1 rok.

Wariant 2. Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych na gruntach ornych

- zakaz zaorywania; umożliwia się płytką uprawę gleby do głębokości 15 cm,
- zakaz wydobywania torfu,
- zakaz budowy i odnawiania rowów i instalacji drenujących do odwadniania lub odprowadzania wody z terenu.

Zobowiązanie podejmowane na 1 rok.

Wariant 3. Przekształcanie gruntów ornych w użytki zielone

Zobowiązanie polega na przekształcaniu gruntów ornych objętych normą GAEC 2 w użytki zielone. W ramach tego wariantu rolnik będzie zobowiązany do wysiania odpowiedniej mieszanki roślin na gruncie ornym oraz właściwego użytkowania tego obszaru. Z tego względu zobowiązanie to ma charakter wieloletni i jest podejmowane na 5 lat.

W ramach interwencji nie przewiduje się ustanowienia kryteriów wyboru.

Interwencja ma komplementarny charakter w stosunku do wybranych wymagań w ramach warunkowości tj. przede wszystkim w zakresie obowiązku utrzymywania trwałych użytków zielonych w oparciu o stosunek powierzchni trwałych użytków zielonych do powierzchni użytków rolnych (GAEC 1), odpowiedniej ochrony obszarów podmokłych i torfowisk (GAEC 2), czy też zakazu przekształcania lub zaorywania trwałych użytków zielonych wyznaczonych jako cenne na obszarach Natura 2000 (GAEC 9). Interwencja jest też komplementarna w zakresie realizacji celów środowiskowych m.in. do interwencji I filaru tj. Ekoschematów takich jak: Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych oraz Ekoschematu: Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi w zakresie praktyk: (i) wymieszanie obornika na gruntach ornych w ciągu 12 godzin od aplikacji, (ii) stosowanie płynnych nawozów naturalnych innymi metodami niż rozbryzgowo, (iii) uproszczone systemy uprawy i interwencji II filaru tj: I.8.1 Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000, I.8.2 Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000, I.8.3 Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000.

Wymienione powyżej wymogi w ramach warunkowości i interwencji, zarówno w ramach I jak i II filaru, w komplementarny sposób przyczyniają się do ograniczania emisji gazów cieplarnianych, łagodzenia zmian klimatu, do zachowania glebowej materii organicznej, poprawy jakości gleby pod względem fizycznym, chemicznym i biologicznym, a także retencji i poprawy jakości wód oraz ochrony i zwiększania różnorodności biologicznej.

Określenie kwalifikujących się beneficjentów i szczególnych kryteriów kwalifikowalności, w stosownych przypadkach związanych z beneficjentem i obszarem

Beneficjent posiada gospodarstwo rolne położone na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o powierzchni użytków rolnych nie mniejszej niż 1 ha.

Obszar kwalifikowany – użytki rolne.

Interwencja może być realizowana wyłącznie na użytkach rolnych objętych normą GAEC 2.

Do płatności kwalifikują się działki rolne o powierzchni nie mniejszej niż 0,1 ha.

Beneficjent

Rolnik (w rozumieniu art. 3 pkt 1 rozporządzenia o Planach Strategicznych WPR)

Określenie kwalifikowalnego rodzaju wsparcia (nieobjętego ZSZiK) lub zobowiązań (ZSZiK) i innych obowiązków

Odpowiednie informacje znajdują się w poprzedniej sekcji.

O14 Jaki obszar jest kwalifikowalny?

- ☐ Użytki rolnicze określone dla planu WPR
- ☐ Grunty rolne, w tym użytki rolne i inne
- ☐ Grunty nierolnicze

6 Wskazanie istotnych elementów bazowych

(odpowiednie normy GAEC, wymogi podstawowe w zakresie zarządzania oraz inne obowiązkowe wymogi ustanowione prawem krajowym i unijnym), w stosownych przypadkach, opis określonych właściwych obowiązków wynikających z wymogów podstawowych w zakresie zarządzania oraz wyjaśnienie, w jaki sposób zobowiązanie wykracza poza obowiązkowe wymogi (o których mowa w art. 28 ust. 5 i art. 70 ust. 3 oraz w art. 72 ust. 5)

Wykaz odpowiednich norm GAEC i wymogów podstawowych w zakresie zarządzania

Kod	Opis
GAEC 01	Utrzymywanie trwałych użytków zielonych w oparciu o proporcję trwałych użytków zielonych w stosunku do użytków rolnych
GAEC 09	Zakaz przekształcania lub orania trwałych użytków zielonych wyznaczonych jako trwałe użytki zielone wrażliwe pod względem środowiskowym na obszarach należących do sieci Natura 2000
SMR02	Dyrektywa Rady 91/676/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego: art.

	4 i 5
SMR03	Dyrektywa 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa: art. 3 ust. 1, art. 3 ust. 2 lit. b), art. 4 ust. 1, 2 i 4
SMR04	Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory: art. 6 ust. 1 i 2

Wykaz odpowiednich obowiązkowych norm krajowych

Odpowiednie minimalne wymogi dotyczące stosowania nawozów:

1) Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne art. 105 ust. 1, art. 105a ust. 8, art. 105c ust. 1 i 2 – w zakresie odwołania do art. 105 a ust.8 – wymogi dotyczące stosowania nawozów w odpowiednich dawkach.

2) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 lipca 2010 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych, § 3) – wymogi dotyczące stosowania komunalnych osadów ściekowych.

Inne odpowiednie wymogi krajowe:

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody:

- art. 15 ust 1 pkt 1 i pkt 7, art. 17 ust. 1 pkt 6, art. 24 ust. 1, pkt 3, 6, art. 45 ust. 1 pkt 4, art. 60 ust.6 pkt 3 – dotyczy działań, które są zakazane na obszarach chronionych w zakresie zmiany stosunków wodnych,
- art. 15 ust. 1 pkt 6, 8, art. 17 ust. 1 pkt 4, art. 24 ust. 1 pkt 4, , art. 45 ust. 1 pkt 8 - dotyczy ograniczeń w wydobywaniu torfu na obszarach chronionych.

Związek między normami GAEC, wymogami podstawowymi w zakresie zarządzania i normami krajowymi a interwencją

Wymogi ustanowione w interwencji I.8.12., wariantu 1 i 2 tj. ochrona torfowisk i obszarów podmokłych na TUZ oraz gruntach ornych są spójne z wymogami:

- obowiązującymi w ramach normy GAEC 2 (przepisy UE umożliwiają wyłączenie GAEC 2 z poziomu bazowego);
- prawodawstwa krajowego w obszarze dotyczącym ograniczeń w zakresie zmiany stosunków wodnych oraz wydobywania torfu na obszarach chronionych (w tym przypadku prawodawstwo krajowe na obszarach chronionych wykracza ponad prawo UE).

Dobrowolne dla rolników wymogi ustanowione w interwencji I.8.12., Wariant 3. Przekształcanie gruntów ornych w użytki zielone wykraczają poza wymogi warunkowości (GAEC 2) oraz prawodawstwo krajowe, ponieważ żadne przepisy nie nakładają na rolników obowiązku przekształcania gruntów ornych w użytki zielone.

Interwencja ta wykracza również ponad:

- 1) inne odpowiednie wymogi krajowe dotyczące działań w zakresie zmiany stosunków

wodnych na obszarach chronionych ze względu na obowiązujący w ramach interwencji wymóg ograniczający możliwość zmiany stosunków wodnych;

2) SMR 2, a także inne odpowiednie wymagania krajowe dotyczące stosowania nawozów ustanowione w prawodawstwie krajowym w związku z obowiązującymi w jej ramach wymogami dotyczącymi ograniczenia stosowania nawożenia i stosowania osadów ściekowych;

3) SMR 3 i SMR 4 ze względu na szczegółowe wymagania dot. użytkowania sprzyjające zachowaniu różnorodności biologicznej.

7 Forma i stawka wsparcia/kwoty/metody obliczeniowe

☐ **Objęta ZSZiK**

☐ **Nieobjęta ZSZiK**

Sekcja objęta ZSZiK

Rodzaj płatności

☐ koszt jednostkowy na podstawie dodatkowych kosztów i utraconych dochodów

☐ w tym koszt transakcji

☐ płatność jednorazowa

☐ płatności ryczałtowe

Zakres wsparcia na poziomie beneficjenta

Płatność roczna w formie zryczałtowanej - według stawki wyliczonej na podstawie utraconych dochodów i dodatkowych kosztów, przyznawana do powierzchni gruntu objętego zobowiązaniem.

Stawki płatności:

Wariant 1. Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych na trwałych użytkach zielonych – 581 zł/ha/rok

Wariant 2. Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych na gruntach ornych – 627 zł/ha/rok

Wariant 3. Przekształcanie gruntów ornych w użytki zielone – 2 387 zł/ha/rok

Metoda obliczania

Stawka płatności jest ustalona w oparciu o rachunek poniesionych kosztów i utraconych dochodów wynikających z realizacji przez rolnika wymogów określonych dla tej interwencji (art. 70 ust. 4 rozporządzenia o Planach strategicznych WPR).

W przypadku szacowania stawki płatności w ramach Wariantu 1. i 2. – w ramach poniesionych kosztów uwzględniono utraconą wartość produkcji rolniczej na gruntach ornych/trwałych użytkach zielonych znajdujących się na obszarach objętych normą GAEC 2. Jako główny powód utraty potencjalnych korzyści (strat w plonowaniu) uznano zaniechanie budowy lub odnowy istniejących urządzeń melioracyjnych w celach odwadniających, co może prowadzić do okresowego zalewania upraw.

W przypadku szacowania stawki płatności w ramach Wariantu 3. - w ramach poniesionych kosztów uwzględniono utraconą wartość produkcji rolniczej wynikającą ze zmiany sposobu

użytkowania gruntu oraz utratę potencjalnych korzyści wynikającą z zaniechania budowy lub odnowy istniejących urządzeń melioracyjnych w celach odwadniających, co może prowadzić do okresowego zalewania upraw. Natomiast po stronie korzyści uwzględniono oszczędności na kosztach bezpośrednich.

Powyższe elementy zostały oszacowane poprzez porównanie:

- potencjalnej wartości produkcji rolniczej na gruntach ornych z potencjalną wartością produkcji rolniczej na trwałych użytkach zielonych,
- przeciętnej wartości poniesionych kosztów bezpośrednich na gruntach ornych z przeciętną wartością poniesionych kosztów bezpośrednich na trwałych użytkach zielonych.

Wysokość wsparcia została określona przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB.

Certyfikat metodologii kalkulacji stawek płatności dla interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznych potwierdzający adekwatność i dokładność obliczeń stanowi załącznik do Planu Strategicznego.

Dodatkowe wyjaśnienie

–

8 Informacje dotyczące oceny zgodności z zasadami pomocy państwa

Interwencja leży poza zakresem art. 42 TFUE i podlega ocenie zgodności z zasadami pomocy państwa:

☐ Tak ☐ Nie ☐ Mieszany

9 Dodatkowe pytania/informacje specyficzne dla rodzaju interwencji

Jakie są modele zobowiązań w ramach interwencji?

- ☐ oparty na rezultatach (z możliwością wyboru)
- ☐ oparty na zarządzaniu (z możliwością wyboru)
- ☐ hybrydowy (oparty na zarządzaniu i na rezultatach)

Proszę wyjaśnić obowiązki/możliwości beneficjentów w odniesieniu do zobowiązań określonych w interwencji

W ramach zobowiązania beneficjent jest zobligowany do realizacji zestawu wymogów, które służą osiągnięciu celów interwencji.

Jaki jest okres umów?

Warianty 1. i 2. – 1 rok
Wariant 3. – 5 lat

10 Zgodność z zasadami WTO

Kategoria zielona

Pkt 12 załącznika 2 WTO

Wyjaśnienie sposobu, w jaki interwencja spełnia odpowiednie postanowienia załącznika 2 do Porozumienia w sprawie rolnictwa, jak określono w art. 10 niniejszego rozporządzenia oraz w załączniku II do niniejszego rozporządzenia (kategoria zielona)

Green Box – Interwencja zgodna z ust. 12 załącznika nr 2 do porozumienia WTO w sprawie

rolnictwa.

Interwencja spełnia kryteria określone w ustępie 12 załącznika nr 2 do tego porozumienia, ponieważ jest wdrażana w ramach Planu Strategicznego dla WPR na lata 2023-2027, a pomoc przyznawana w jej ramach stanowi rekompensatę utraconych dochodów i dodatkowo poniesionych kosztów wynikających z realizacji wymogów zobowiązania.

11 Stawki wkładu mające zastosowanie do danej interwencji

Region	Artykuł	Stosowana stawka	Min. stawka	Maks. stawka
PL - Polska	91(3)(b) - 70 - Płatności na podstawie art. 70	80,00%	20,00%	80,00%

12 Planowane kwoty jednostkowe – definicja

Planowana kwota jednostkowa	Rodzaj wsparcia	Stawki wkładu	Rodzaj planowanej kwoty jednostkowej	Region(y)	Wskaźnik(i) rezultatu	Czy kwota jednostkowa opiera się na przeniesionych wydatkach?
8_12_1 – Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych na trwałych użytkach zielonych	Dotacja	91(3)(b) - 70- PL- 80,00 %	Jednolita		R.12; R.14; R.19; R.21; R.31.	Nie
8_12_2 – Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych na gruntach ornych	Dotacja	91(3)(b) - 70- PL- 80,00 %	Jednolita		R.12; R.14; R.19; R.21; R.31.	Nie
8_12_3 – Przekształcanie gruntów ornych w użytki zielone	Dotacja	91(3)(b) - 70- PL- 80,00 %	Jednolita		R.12; R.14; R.19; R.21; R.22; R.31; R.34.	Nie

Wyjaśnienie i uzasadnienie dotyczące wartości kwoty jednostkowej

8_12_1 - Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych na trwałych użytkach zielonych

W ramach interwencji stosowana będzie jednolita kwota jednostkowa.

8_12_2 - Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych na gruntach ornych

W ramach interwencji stosowana będzie jednolita kwota jednostkowa.

8_12_3 - Przekształcanie gruntów ornych w użytki zielone

W ramach interwencji stosowana będzie jednolita kwota jednostkowa.

Przewiduje się, że średniorocznie wsparciem w ramach interwencji objęta będzie powierzchnia ok. 256,84 tys. hektarów.

Przewidywany budżet roczny wyniesie ok. 152,22 mln zł (34,21 mln EUR).

W konsekwencji wdrożenia ww. wsparcia, konieczne będzie wprowadzenie zmian dostosowawczych w kilku częściach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, w szczególności w następującym zakresie:

- część 2.1 Ocena potrzeb i strategia interwencji;
- część 3.1 Przegląd elementów środowiskowych i klimatycznych;
- plan finansowy;
- wskaźniki: R.12; R.14; R.17; R.19; R.20; R.21; R.22; R.26; R.27; R.30; R.31; R.32; R.34.

Uzasadnienie proponowanej zmiany:

Od 2025 roku weszła w życie norma GAEC 2 dotycząca ochrony torfowisk i obszarów podmokłych. W Polsce obszar objęty normą GAEC 2 wynosi ok. 400 tys. ha, w tym ok. 38 tys. ha gruntów ornych i ok. 362 tys. ha trwałych użytków zielonych. Na tych obszarach wprowadzone zostały w Polsce ograniczenia użytkowania, tj. zakaz: orania gruntów ornych (z wyłączeniem możliwości płytkiej uprawy gleby do 15 cm), przekształcania i orania TUZ (z wyłączeniem możliwości wykonania zabiegu renowacji z zastosowaniem płytkiej uprawy gleby i podsiewu nie częściej niż raz na 4 lata), wydobywania torfu oraz budowy i odnawiania rowów i instalacji drenujących do odwadniania lub odprowadzania wody z terenu. Wymogi te stworzyły poważne wyzwania dla rolników (ograniczenia produkcji oraz swobody w podejmowaniu decyzji dotyczącej sposobu użytkowania gruntów np. przez ograniczenie orki oraz zakaz przekształcania TUZ). W maju 2025 r. KE przedstawiła pakiet uproszczeniowy¹, zawierający propozycje zmian m.in rozporządzenia 2021/2115². Został on przyjęty jednogłośnie przez Radę (COREPER II)³ dnia 3.09.2025 r. Jedną z tych propozycji przewiduje umożliwienie państw członkowskim zrekompensowanie w ramach płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych utraconych dochodów i poniesionych kosztów wynikających z realizacji obowiązkowych wymogów normy GAEC 2 poprzez uruchomienie w Planie Strategicznym WPR dobrowolnego wsparcia np. w ramach interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznych.

Z tego względu Polska proponuje utworzenie od 2026 r. nowej interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznej I.8.12. *Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych na gruntach*

¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_1205

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiające przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013

³ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/09/03/simplification-council-agrees-position-on-simplifying-the-common-agricultural-policy-cap/>

użytkowanych rolniczo dla rolników posiadających grunty orne i trwałe użytki zielone objęte normą GAEC 2.

W projektowanej interwencji proponuje się wsparcie w ramach trzech wariantów tj.:

1. Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych na trwałych użytkach zielonych;
2. Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych na gruntach ornych;
3. Przekształcanie gruntów ornych w użytki zielone.

Proponuje się, aby zobowiązania w ramach wariantu 1. i 2. były zobowiązaniami podejmowanymi z tytułu realizacji wymogów obowiązujących obecnie rolników w ramach normy GAEC 2. Płatności w ramach wariantów 1. i 2. mają rekompensować ograniczenia w użytkowaniu gruntów ornych i trwałych użytków zielonych wynikających wprost z tej normy. Z tego powodu będą to zobowiązania roczne. Ponadto roczne zobowiązanie w ramach wariantu 1. (dotyczącego ochrony torfowisk i obszarów podmokłych na trwałych użytkach zielonych), potencjalnie umożliwi podjęcie na tym gruncie w kolejnym roku bardziej ambitnego 5-letniego zobowiązania ściśle ukierunkowanego i dostosowanego do potrzeb ochrony cennych siedlisk (w tym siedlisk hydrogenicznych) i zagrożonych gatunków ptaków w ramach interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznych I.8.1 lub I.8.2.

Dodatkowo poprzez wprowadzenie wariantu 3. polegającego na przekształcaniu gruntów ornych w użytki zielone na obszarach objętych normą GAEC 2, zostanie wzmocniony wymiar środowiskowy tej interwencji, poprzez zachowanie i odtwarzanie gleb organicznych na tych obszarach, co niewątpliwie przyczyni się do zatrzymywania zakumulowanego w glebie węgla i zapobiegania emisji gazów cieplarnianych, w tym dwutlenku węgla. Z uwagi na główny cel tego wariantu, jakim jest przekształcanie gruntów ornych w użytki zielone (docelowo w TUZ), jest uzasadnione, aby zobowiązanie miało wieloletni charakter i było podejmowane na 5 lat (podobnie jak we wszystkich dotychczas wdrażanych interwencjach rolno-środowiskowo-klimatycznych).

Podejmowane w ramach interwencji zobowiązania będą umożliwiały regenerację pokrywy glebowej, w tym retencjonowanie wody w profilach gleb organicznych, co jest kluczowe w procesie pochłaniania i magazynowania CO₂, co z kolei wspiera globalne działania na rzecz ochrony klimatu. Odpowiednie użytkowanie przyczyni się do ochrony gleb organicznych poprzez ograniczenie ich degradacji, procesu rozkładu i mineralizacji materii organicznej. Potencjał tych terenów do retencjonowania wody może wpływać również na ograniczanie skutków suszy, spowolnienie odpływu wód opadowych zmniejszając ryzyko powodzi i erozji gleby. Ponadto interwencja przyczyni się do zwiększenia różnorodności biologicznej, w tym zwiększenie liczebności owadów zapylających, pospolitych ptaków krajobrazu rolniczego oraz zróżnicowanie krajobrazu.

Utworzenie od 2026 r. nowej interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznej *I.8.12. Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych na gruntach użytkowanych rolniczo* przyczyni się również do realizacji celu odbudowy ekosystemów rolniczych, ustanowionego w rozporządzeniu (UE) 2024/1991 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 czerwca 2024 r. w sprawie odbudowy

zasobów przyrodniczych i zmiany rozporządzenia (UE) 2022/869 (NRL), jak również unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030, strategii UE na rzecz ochrony gleb 2030 COM(2021) 699, dyrektywy w sprawie monitorowania i odporności gleb COM(2023) 416, rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/841 z 30 maja 2018 r. w sprawie włączenia emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych w wyniku działalności związanej z użytkowaniem gruntów, zmianą użytkowania gruntów i leśnictwem do ram polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030 i zmieniające rozporządzenie (UE) nr 525/2013 oraz decyzję nr 529/2013/UE (tzw. rozporządzenie LULUCF).

Przewidywany budżet roczny na tę interwencję wyniesie ok. 152,22 mln zł (34,21 mln EUR), a łącznie na kampanie przeprowadzane w latach 2026-2027 budżet łączny wyniesie ok. 306,83 mln zł (ok. 68,95 mln EUR).

Środki na ten cel w kwocie ok. 30 mln EUR zostaną przesunięte z interwencji leśno-zadrzewieniowych PS WPR 2023-2027, w ramach których zainteresowanie beneficjentów w przeprowadzonych naborach w latach 2023-2024 jest znacznie niższe od pierwotnie założonego.

Mniejsze niż planowano zainteresowanie wsparciem w ramach interwencji leśno-zadrzewieniowych wynika z tego, że wiążą się one z długoterminowymi zobowiązaniami dotyczącymi utrzymania zalesień, zadrzewień czy systemów rolno-leśnych oraz z całkowitym bądź częściowym wyłączeniem gruntów z produkcji rolnej. Na przestrzeni lat obserwowany jest istotny spadek zainteresowania rolników przeznaczaniem gruntów na zalesienie. Rolnicy chętniej korzystają np. z ekoschematów, które są prostszymi praktykami środowiskowymi i nie wiążą się z wieloletnimi zobowiązaniami oraz trwałym wyłączeniem gruntu z produkcji rolniczej. Pomimo wprowadzonych zmian i uproszczeń dane w zakresie przeprowadzonych naborów wskazują jednoznacznie, że środki w ramach tych interwencji nie zostaną wykorzystane. Dlatego, aby efekt środowiskowy nadal był zachowany konieczne jest dokonanie zmian PS WPR 2023-2027 polegających na realokacji środków z tych interwencji na nową interwencję rolno-środowiskowo-klimatyczną sprzyjającą ochronie środowiska.

W związku z powyższym, z interwencji I.10.11, I.10.12, I.10.13 i I.10.14 oraz z interwencji I.8.8 (w ramach której wypłacane są premie kontynuacyjne dla wykonanych zalesień, zadrzewień oraz systemów rolno-leśnych) zostaną przesunięte środki w wysokości 30 mln EUR, co wymaga również dostosowania wartości powierzchni przewidzianej do wsparcia dla kampanii realizowanych w latach 2025-2027 do zainteresowania rolników. W wyniku tego w ramach interwencji inwestycyjnych leśno-zadrzewieniowych (I.10.11; I.10.12; I.10.13; I.10.14 łączna coroczna powierzchnia podlegająca wsparciu w latach 2025-2027 ulegnie zmianie z ok. 4,13 tys. ha na ok. 1,93 tys. ha.

Natomiast powierzchnia wspierana w latach 2025-2027 w ramach interwencji premie leśno-zadrzewieniowe I.8.8 zostanie zmniejszona w kampanii 2025: z 4,42 tys. ha na 0,39 tys. ha, kampania 2026: z 6,49 tys. ha na 0,55 tys. ha, kampania 2027: z 8,55 tys. ha na 0,71 tys. ha.

Pozostałe środki w kwocie 39 mln zostaną przesunięte z innych interwencji, w których zostaną wygenerowane oszczędności.

Możliwość wdrożenia ww. interwencji jest uzależniona od przyjęcia proponowanych przez KE zmian rozporządzenia 2021/2115.

1. Przepis zgodnie, z którym będzie dokonana zmiana:

Art. 119 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającego rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013.

2. Data konsultacji z Komitetem Monitorującym PS WPR 2023-2027:

19 września 2025 r.

3. Oczekiwany efekt wprowadzenia zmiany:

Rolnicy będą mogli ubiegać się o wsparcie w ramach nowej interwencji rolno-środowiskowo-klimatycznej I. 8.12 *Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych na gruntach użytkowanych rolniczo*, która będzie stanowiła rekompensatę związaną z obowiązkiem przestrzegania wymogów wynikających z normy GAEC 2. Dodatkowo umożliwiono dobrowolne wsparcie dla rolników na przekształcanie gruntów ornych objętych normą GAEC 2 w użytki zielone.

Projektowana interwencja będzie miała pozytywny wpływ na środowisko naturalne, przede wszystkim ze względu na:

- łagodzenie zmian klimatu i dostosowanie się do nich, w tym poprzez pochłanianie dwutlenku węgla z atmosfery, akumulację i magazynowanie węgla w glebie i ograniczanie emisji dwutlenku węgla,
- ochronę gleb organicznych wykorzystywanych rolniczo, związanych z osuszonymi torfowiskami oraz zahamowanie mineralizacji materii organicznej, a tym samym poprawę jakości gleb,
- poprawę warunków wilgotnościowych gleb organicznych poprzez zwiększenie uwilgotnienia i retencjonowanie wody w profilach glebowych sprzyjające poprawie warunków hydrologicznych zlewni, w tym także zapobieganiu powodziom i suszom (zwiększanie uwilgotnienia gleb organicznych użytkowanych rolniczo, jest działaniem przyczyniającym się do odtworzenia tej usługi ekosystemowej),
- poprawę jakości wód poprzez ograniczanie spływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i podziemnych,
- zwiększenie różnorodności biologicznej, w tym zwiększenie liczebności owadów zapylających, pospolitych ptaków krajobrazu rolniczego oraz zróżnicowanie krajobrazu.

4. Wpływ zmiany na cele i wskaźniki:

Planowane wsparcie dotyczące ochrony torfowisk i obszarów podmokłych na gruntach użytkowanych rolniczo objętych normą GAEC 2 ma wpływ na następujące cele:

- Cel 4 Przyczynianie się do łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej, w tym poprzez redukcję emisji gazów cieplarnianych i zwiększenie sekwestracji węgla, a także promowanie zrównoważonej energii
- Cel 5 Wspieranie zrównoważonego rozwoju i efektywnego zarządzania zasobami naturalnymi, takimi jak woda, gleba i powietrze, w tym poprzez ograniczenie uzależnienia od produktów chemicznych
- Cel 6 Przyczynianie się do powstrzymania utraty różnorodności biologicznej i odwrócenia tego procesu, wzmacnianie usług ekosystemowych oraz ochrona siedlisk i krajobrazu.

Planowane wsparcie dotyczące ochrony torfowisk i obszarów podmokłych na gruntach użytkowanych rolniczo objętych normą GAEC 2 ma wpływ na następujące wskaźniki: R.12 (cel 4), R.14 (cel 4), R.19 (cel 4, 5), R.21 (cel 5), R.22 (cel 4, 5, 6), R.31 (cel 6), R.34 (cel 4, 6).

Z uwagi na fakt, iż środki na nową interwencję zostaną przesunięte z interwencji: I.8.8, I.10.11, I.10.12 I.10.13, I.10.14 zmianie ulegną wartości następujących wskaźników: R.12 (cel 4), R.14 (cel 4), R.17 (cel 4, 5, 6), R.19 (cel 4, 5), R.20 (cel 5), R.21 (cel 5), R.22 (cel 4, 5, 6), R.26 (cel 4, 5, 6), R.27 (cel 4, 5, 6, 10), R.30 (cel 4, 6), R.31 (cel 6), R.32 (cel 4, 6), R.34 (cel 4, 6).

Ponadto zmianie ulegną wartości wskaźników pozostałych interwencji, w zakresie których powstałe oszczędności realokowane będą na interwencję I.8.12. Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych na gruntach użytkowanych rolniczo.

5. Wpływ na plan finansowy PS WPR:

Wariant 1. Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych na trwałych użytkach zielonych

Szacowany budżet roczny: ok. 129,69 mln zł (ok. 29,14 mln EUR)

Szacowana powierzchnia objęta wsparciem wynosi 223 222 ha/rok.

Wariant 2. Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych na gruntach ornych

Szacowany budżet roczny: ok. 20,14 mln zł (ok. 4,53 mln EUR)

Szacowana powierzchnia objęta wsparciem wynosi 32 122 ha/rok.

Wariant 3. Przekształcanie gruntów ornych w użytki zielone

Szacowany budżet roczny: ok. 2,39 mln zł (ok. 536,40 tys. EUR)

Szacowana powierzchnia objęta wsparciem wynosi 2 000 ha.